

Редакційна колегія:

Титаренко В.П. – доктор педагогічних наук, професор
Борисова Т.М. – кандидат педагогічних наук, доцент

Д 44   **Дизайн-освіта: проблеми та перспективи** [Електронний ресурс] : матеріали III Всеукр. наук.-практ. Інтернет--конф., (присвячена міжнародному Дню дизайнера), (11–12 квітня 2018 р., м.Полтава) / уклад. Є.В. Кулик, І.В. Савенко ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка, каф. основ виробництва та дизайну. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2018. – 304 с. – Режим доступу : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/10999>

У збірнику матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції опубліковано наукові статті, в яких висвітлено: результати теоретичних та методичних досліджень науковців та студентів з проблем сучасної фахової освіти, висвітлено психолого-педагогічні та соціальні аспекти професійної підготовки фахівців.

Розраховано на науковців, докторантів, аспірантів, викладачів і студентів навчальних закладів системи освіти та культури різних рівнів акредитації.

УДК 378. 04 : 745/749(06)

Відповідальність за автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори статей.

Затверджено Вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка
Протокол № 8 від 04.12.2018 р.

© колектив авторів
©ПНПУ імені В.Г. Короленка

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)*

ЗМІСТ

Андрій Цина (Полтава, Україна)

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ДИЗАЙН-ПРОЕКТУВАННЮ ВИРОБІВ 7

Володимир Томашевський (Кривий Ріг, Україна)

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ 14

Тетяна Мельгичук (Київ, Україна)

ВПЛИВ ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ І ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ПРОЕКТІВ НА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ 25

Юрій Калязін (Полтава, Україна)

ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕХНІЧНОЇ ЕСТЕТИКИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ 36

Алла Поліщук (Київ, Україна)

ЗНАКОВІ СИСТЕМИ В ДИЗАЙН-ОСВІТІ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 42

Світлана Нечіпор (Харків, Україна)

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК БАЛЕТНОГО КОСТЮМА ЯК ЕЛЕМЕНТА БАЛЕТНОГО МИСТЕЦТВА 47

Іван Зайченко (Чернігів, Україна)

ПРО ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ МНОЖИНИ ТА ОПЕРАЦІЙ НАД МНОЖИНАМИ У СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ 55

Олена Літковець (Рівне, Україна), Юлія Кулінка (Кривий Ріг, Україна)

ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ..... 69

Євген Кулик (Полтава, Україна)

НАУКОВІСТЬ ЯК ПРИНЦИП ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДО ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 75

Володимир Щербина (Кривий Ріг, Україна)

КЛАСИФІКАЦІЯ СИСТЕМИ МЕТОДІВ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КОМПОЗИЦІЙНИХ УМІНЬ (НАВЧАННЯ КОМПОЗИЦІЇ)..... 86

Оксана Мелешко (Полтава, Україна)

ДИЗАЙН-ОСВІТА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У ГАЛУЗІ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 98

Анна Шовкова (Полтава, Україна)

**Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)**

ЗНАКОВІ СИСТЕМИ В ДИЗАЙН-ОСВІТІ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглядаються знакові системи в дизайн-освіті в контексті інноваційних методів та комп'ютерних технологій навчання, які використовуються у сучасному освітньому процесі. Визначаються характерні особливості засобів знакових систем, форм і методів інноваційного навчання, розкривається специфіка їх використання.

Ключові слова: *знакові системи, символи, візуальна комунікація, комп'ютерні технології, метод проекту.*

The article deals with sign systems in design education in the context of innovative methods and computer technology teaching that are used in the modern educational process. The characteristic features of means of sign systems, forms and methods of innovative training are determined, the specifics of their use are revealed.

Key words: *sign systems, symbols, visual communication, computer technology, method of the project.*

Постановка проблеми. В дизайні намітилися тенденції активного розвитку комунікативних процесів, в яких графічний дизайн стає найважливішим засобом візуальної комунікації. У цьому глобальному процесі знакові системи візуальних комунікацій слугують «невербальною мовою», пов'язаною з розповсюдженням інформації, певних знань за допомогою графічних символів і знаків.

До сучасного графічного дизайну і до майбутніх дизайнерів висуваються вимоги щодо створення знакових систем гармонійного та

ефективного візуально комунікативного середовища, здатності відчувати виклики часу, відображати візуально-образно сьогодення і вміти передбачати майбутнє. Особливого значення набувають питання, пов'язані з підвищенням рівня якості дизайн-освіти відповідно до загальноєвропейських тенденцій та сучасного інноваційного підходу у підготовці конкурентноспроможних фахівців за міжнародними стандартами.

Аналіз публікацій. Дослідженням процесу створення зображення та специфіки образної мови графіки, художніх методів зображення у контексті мистецтвознавства присвячені праці Р. Арнхейма [1] та ін. Особливе місце серед науковців займає Рудольф Арнхейм, який розкрив основи візуального мислення. Початок науки про знаки було закладено Чарльзом Пірсом, який сформулював основні принципи семіотики та типологію знаків. Розвинув теорію знаків Чарльз Морис у праці «Основи теорії знаків» [4]. Продовжили дослідження процесу створення знаків, історії розвитку товарних знаків, визначення їх класифікації В. Лесняк [3], В. Победін [5], С. Сєров [8].

Використання інноваційних методів навчання у ВНЗ та форми і методи професійної підготовки майбутніх дизайнерів розглянуті у працях Ю. Бистрової [2], А. Шевченко [9].

Проте недостатньо висвітлені методичні підходи до розвитку і формування візуально-знакової культури та інформаційно-графічних компетенцій майбутніх дизайнерів і викладачів. Потребують вивчення питання синтезу теоретичних основ графіки як візуального засобу інформації та специфіки створення знакових систем із залученням комп'ютерних технологій та інноваційних методів навчання, зумовлених появою нових технологічних можливостей.

Метою статті є визначення характерних особливостей графічних

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

засобів знакових систем в дизайн-освіті з використанням комп'ютерних технологій та інноваційних методів навчання на прикладі навчального курсу «Знакові системи в дизайні».

Завданнями є аналіз нових методів навчання для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонійному поєднанні класичних традиційних методик та результатів творчого пошуку, застосування нестандартних, інноваційних комп'ютерних технологій, використовуючи інтеграційний підхід до процесу вивчення фахових дисциплін з дизайну.

Виклад основного матеріалу. Швидка плинність дизайнерських тенденцій у сучасній проектній культурі, створення за короткий час нових напрямів в дизайні та професій, не врахованих в навчальній програмі ВНЗ, які, до того ж, не вміщуються в часові рамки навчальної методики, зумовили суттєві прогалини в навчальному процесі. А це вказує на те, що методичні підходи повинні постійно піддаватися критичному аналізу і перебувати у стані динамічних змін, які мають впроваджуватися у комплексі зі змінами освітньої програми ВНЗ.

Це стало підґрунтям для включення в розробку робочої програми з навчальної дисципліни «Знакові системи в дизайні» інноваційних методів навчання, практико-орієнтованих форм роботи та перенесення практичних занять у відповідні центри фахової підготовки майбутніх дизайнерів, оснащених сучасними комп'ютерними технологіями.

З появою студії дизайну та проектного бюро з копії-центром на базі кафедри дизайну Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка стало можливим включення до навчального курсу по створенню знаків та дизайн-проектів професійно орієнтованих модулів з використанням комп'ютерних технологій. Це дало можливість вже на початковому етапі з першого курсу спрямувати навчальний процес на формування у студентів професійної

ідентичності і розвиток творчої особистості, сучасного фахівця, здатного до використання різних методів проектування дизайн-об'єктів.

Відповідно до нової освітньої програми навчальна дисципліна «Знакові системи в дизайні» включає базові знання з таких предметів як основи композиції та проектної графіки, комп'ютерна графіка, основи формоутворення та проектування. Це об'єднання стало можливим за допомогою сучасних методик інтеграційного навчання. Тобто органічне поєднання відомостей інших навчальних предметів навколо однієї теми, що сприяє інформаційному збагаченню сприйняття, мислення і почуттів студентів, що дає змогу з різних сторін пізнати загальні закони в образотворчості і дизайні та досягти цілісності знань у студентів. Такі методи відповідають спрямованості дизайнерської освіти у цілому на інтегративний принцип формування художніх знань та уявлень майбутніх фахівців з дизайну. І це забезпечує можливість перенесення акценту з вивчення предмета на його використання як засобу формування цілісної особистості студента.

Важливим спрямуванням навчального процесу за новою програмою є створення проектів. Участь студентів у проектній діяльності дає можливість юнакам та дівчатам вже зпершого курсу задовольнити свої потреби у самовираженні, самоствердженні, проявити творчу індивідуальність. Тому поряд з інтегрованим підходом ще однією з ключових освітніх стратегій в галузі дизайну є навчання на основі методу проектів.

В основі змісту навчальної дисципліни «Знакові системи в дизайні» був використаний напрацьований досвід зі створення проектів знакових систем і впроваджених у навчальних курсах, таких як «Теорія та практика графіки» [6], «Інноваційні технології у

графічному дизайні», «Піктографія та основи візуальної комунікації» [7]. Навчальні курси були націлені на формування дизайнерських компетенцій у студентів, їх візуально-знакової культури та володіння ними традиційними та сучасними графічними засобами передачі візуальної інформації.

На відміну від попередніх навчальних курсів, практичні завдання з дисципліни «Знакові системи в дизайні» даються студентам у формі проектних завдань. Вправи та практичні завдання з опанування технічних прийомів і навичок традиційних графічних засобів та комп'ютерних технологій є складовими проектного завдання і необхідними інструментами для реалізації проекту. У завданні викладається ряд проектних вимог, до яких студенти мають розробити власні варіанти вирішення певної теми, які мають ще й творчий характер. Це зумовлено тим, що одним з основних завдань у професійній підготовці майбутніх дизайнерів є формування творчої особистості, здатної висувати креативні ідеї та реалізовувати їх, виробляючи свій власний стиль, який з часом може стати новим брендом на ринку дизайнерської продукції.

Висновки. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що проблеми проектування знакових систем в дизайн-освіті та формування візуально-знакової культури мають комплексний характер. Розширення можливостей проектування знаків різного призначення в комунікаційній сфері зумовлює необхідність осмислення творчих аспектів використання комп'ютерних технологій в дизайн-освіті. Творчий процес підготовки майбутніх фахівців з дизайну реалізується в межах багатоманітної цілісної системи організаційних форм і методів навчання. Особливої актуальності набула концепція ставлення до практики проектування як до «навчання на власному досвіді», пов'язаного з використанням

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

комп'ютерних технологій, що дозволяє не тільки виявити творчий потенціал першокурсників, а й закласти фахове підґрунтя дизайнерської майстерності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнхейм Р. *Искусство и визуальное восприятие* / Р. Арнхейм; общ. ред. и вст. ст. В.П. Шестакова ; сокр. пер. с англ. В.Н. Самохина. – М. : Прогресс, 1974. – 386 с.
2. Бистрова Ю. В. *Інноваційні методи навчання у вищій школі України. // Право та інноваційне суспільство. 2015. № 1 (4). / Ю.В. Бистрова. – С. 27-33.*
3. Лесняк В. И. *Графический дизайн (основы профессии).* / В.И. Лесняк – К.: Биос Дизайн Бук, 2009. – 416 с.
4. Моррис Ч. У. *Основания теории знаков* / Ч.У. Моррис; [пер. с англ. В. П. Мурат] // *Семиотика* / [под ред. С.Ю.Степанова]. – М.: Радуга, 1983. – 637 с.
5. Победин В. А. *Знаки в графическом дизайне* / В.А. Победин. – Х. : Ранок Веста, 2001. – 96 с..
6. Поліщук А. А. *Теорія та практика графіки. : навч. пос.* / Поліщук А.А. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 212 с.
7. Поліщук А. А. *Формування візуально-знакової культури подання інформації в сучасному навчальному середовищі // Зб. праць IV Міжнародної конференції [Нові інформаційні технології в освіті для всіх: навчальні середовища] / А.А. Поліщук. – К.: Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем, 2011. – С. 350-355.*
8. Серов С. И. *Графика современного знака.* / С.И. Серов – М. : Линия График, 2005. – 408 с.
9. Шевченко А. І. *Методика навчання художнього проектування майбутніх фахівців з дизайну. Автореф. дис. канд. пед. наук.* К.: Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова, 2017. – 197 с.

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Київський національний університет технологій та дизайну
Українська інженерно-педагогічна академія
Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
ім. М.В. Остроградського

СЕРТИФІКАТ

Поліщук Аліни Анатоліївни

УЧАСНИКА

III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

«ДИЗАЙН-ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»,
(присвячена міжнародному Дню дизайнера)

11-12 квітня 2018 р.
Дата

М. І. Степаненко
Ректор ПНПУ імені В. Г. Короленка

ПОЛТАВА - 2018

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*